

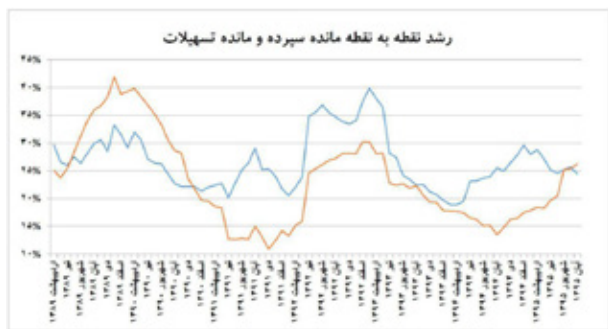
واکاوی عملکرد شبکه بانکی استان کرمان در سال ۹۵ چالش مدیریت منابع و مصارف

انباشت سرمایه، موتور رشد اقتصادی ست. سرمایه‌گذاری از یک سو با ایجاد ظرفیت تولیدی، موجبات افزایش عرضه را فراهم می‌کند و از سوی دیگر با افزایش تقاضای کالاهای سرمایه‌ای، زمینه افزایش تقاضا را فراهم می‌کند. بنابراین در مجموع سرمایه‌گذاری با تحریک عرضه و تقاضا، رشد اقتصادی را به دنبال خواهد داشت. اما منبع این سرمایه‌گذاری از دو مسیر می‌تواند تامین شود: یکی پس‌اندازهای داخلی و دیگری سرمایه‌گذاری خارجی. افراد جامعه، بخشی از درآمد خود را پس‌انداز نموده و این پس‌اندازها با تبدیل

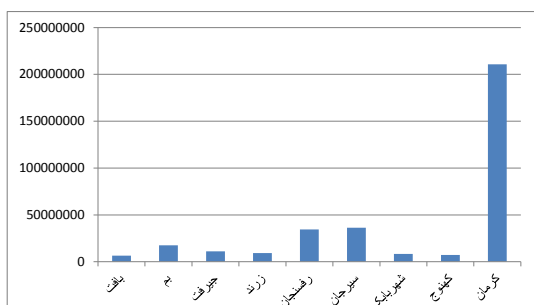
مسلم انصاری نسب

شدن به سرمایه‌گذاری، زمینه رشد اقتصادی را فراهم می‌نمایند. برای تبدیل پس‌انداز به سرمایه‌گذاری مکانیسم‌های متعددی وجود دارد اما یکی از نهادهای مالی موثر در این راستا بانک‌ها هستند. در واقع مهم‌ترین نقش و وظیفه بانک، تبدیل پس‌اندازهای خرد افراد به سرمایه‌گذاری است. لذا هر چه بانک بتواند این پس‌اندازها را در قالب تسهیلات به تولیدکنندگان برساند وظیفه خود را بهتر انجام داده و از کارایی بالایی برخوردار خواهد بود و هر چه شکاف میان پس‌اندازها و تسهیلات اعطایی بیشتر باشد بانک‌ها از کارایی پایین‌تری برخوردار خواهند بود. هرچند راه‌های دیگری نیز برای تبدیل پس‌انداز به سرمایه‌گذاری همچون بازار سرمایه و بورس اوراق بهادار وجود دارد اما این وظیفه در اقتصاد ایران به طور عمده بر دوش بانک‌ها نهاده شده است. نمودار زیر جریان پس‌انداز و تسهیلات اعطایی بانک‌ها در اقتصاد ایران در طول سالیان اخیر را نشان می‌دهد.

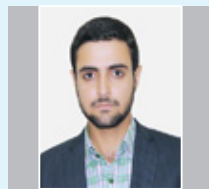

همان‌طور که مشخص است از اواخر سال ۹۰ سیستم بانکداری در اقتصاد ایران قادر به اعطای تمام پس‌اندازها در قالب تسهیلات نبوده و از سال ۹۰ تا ۹۵ به طور مستمر تسهیلات اعطایی کمتر از سپرده‌ها بوده است که نشان از منجمد شدن دارایی‌ها در بانک‌ها و عدم تخصیص آنها به تولید دارد. اما خوشبختانه آمار نشان می‌دهد که از نیمه سال ۹۵ این دو مقدار به یکدیگر نزدیک شده و در ماه‌های اخیر، تسهیلات از سپرده‌های موجود پیشی گرفته است.

استان کرمان یکی از قطب‌های اقتصادی مهم در نقشه اقتصادی کشور است. بانک‌های استان کرمان با جذب سپرده‌های خرد و تبدیل آنها به تسهیلات نقش بی‌بدیلی در تامین سرمایه‌های بخش تولید ایفا می‌نمایند. نمودار زیر میزان سپرده‌های بانکی به تفکیک شهرستان‌های استان کرمان را نشان می‌دهد.

ایجاد بازار آب؛ راهکار موثر استفاده‌ی اقتصادی از آب

حسین تقی‌زاده

آب یکی از مهم‌ترین منابع استراتژیک است که کمبود آن در سال‌های اخیر باعث بروز چالش‌های فراوان در ایران و بالخصوص استان کرمان شده است. افت آب‌های زیرزمینی در اغلب دشت‌های استان کرمان از جمله دشت رفسنجان به حدی بحرانی شده است که بسیاری از کشاورزان "تولید اقتصادی" را کنار گذاشته‌اند و با مقدار آبی که برای شان باقی مانده است، تولیدات اندکی (هر چند غیر اقتصادی و با مصرف نامناسب آب موجود) دارند. البته این سرنوشت

کشاورزی در کشور ما برای بسیاری از شهرها و کشورهای دنیا نیز اتفاق افتاده است اما در بسیاری از نقاط دنیا به نحوی عمل می‌شود که با استفاده از آب موجود، هم تولیدکنندگان هم مالکان آب منتفع شوند. بنابراین می‌توان عنوان کرد که "ایجاد بازاری برای تعادل بخشی به عرضه و تقاضای آب"، به‌عنوان محل مناسبی برای عرضه و تقاضای هدفمند این عنصر حیاتی، موضوعی امتحان شده و قابل اجراست.

برطبق اصول اولیه اقتصاد، محدودیت منابع موجود باعث شده است تخصیص بهینه منابع از اهمیت بسیار زیادی برخوردار شده و واگذاری منابعی از جمله آب به بخش‌های خاص اقتصادی و هدفمندسازی عرضه و تقاضای آن منبع از طریق ایجاد بازار آب باعث تخصیص بهینه منابع شود.

اگر بخواهیم این موضوع را با واقعیت‌های اتفاق افتاده در استان کرمان مدل‌سازی کنیم می‌توان گفت که در اغلب حوزه‌های آبی استان (همانند دشت رفسنجان) بسیاری از کشاورزان مالک و بهره‌بردار آب هستند که با توجه به کاهش منابع آب و سایر مخاطرات، کشاورزی غیراقتصادی را در پیش گرفته‌اند. اما با ایجاد یک بازار آب منطقه‌ای می‌توان آبی که برخی کشاورزان با عدم توجه اقتصادی مورد استفاده قرار می‌دهند را در بازار مورد معامله قرار داد و با قیمتی مناسب که هم برای فروشنده آب (مالک یا عرضه‌کننده) توجیه اقتصادی دارد و هم برای خریدار آن، آب را مورد معامله قرار داد. در این صورت نه تنها کشاورزان کشت غیراقتصادی انجام نخواهند داد بلکه ضمن فروش آب با سود اقتصادی مناسب، برای سایر بخش‌های اقتصادی (چه صنعت و چه کشاورزی با توجیه اقتصادی) حاشیه سود مناسب فردی و اجتماعی ایجاد می‌کنند.

در این رابطه استناد به عملکرد سایر کشورها در حوزه اجرای "مدل بازار آب" که سال‌هاست در کشورهایی مثل آمریکا، استرالیا و بسیاری از کشورهای دیگر اجرایی شده، نشان می‌دهد که افزایش تولید و سود اقتصادی و اجتماعی مناسب برای بخش‌های مختلف اقتصادی از دستاوردهای مهم این مدل است. لذا با توجه به قوانین موجود در بازارهای رایج آب در دنیا، و مدل‌سازی آن برطبق واقعیت‌های اقتصادی کشور، عرضه این عنصر حیاتی در بازار آب ایران و استان کرمان به تفکیک دشت‌های آبی می‌تواند به دو صورت باشد:

روش اول: مالک آب به عنوان مالک اصلی شناخته شود و عرضه را به صورت شخصی انجام دهد. در این روش فرد بایستی میزان مشخص آب را با مشخصات کامل (اعم از میزان ذخیره، کیفیت آب، میزان دبی آب و...) در بازار عرضه کند.

روش دوم: وزارت نیرو به عنوان عرضه‌کننده آب شناخته شود به نحوی که آب‌های تعریف شده در حوزه وزارت نیرو و نیز آب‌هایی که این وزارت‌خانه از مالکان خریداری می‌کند، در بازار آب، جهت عرضه درج شود. (دقیقا مطابق با روشی که برق توسط وزارت نیرو عرضه می‌شود) بنابراین برای اجرایی شدن ایجاد بازار آب در هر یک از دشت‌های استان کرمان، در ابتدا بایستی مالکان آب مشخص شوند. همچنین باید آمار و اطلاعات مناسبی در خصوص میزان ذخایر ارائه گردد تا حجم آب موجود در بازار و نیز مکان و کیفیت آب برای خرید و فروش مشخص باشد. در نهایت آب از طریق بازار آب منطقه‌ای (با در نظر گرفتن یک مجری منطقه‌ای یا ملی مثل وزارت نیرو) مورد خرید و فروش قرار می‌گیرد و مالکان، آبی که نیاز اقتصادی به آن ندارند را با قیمت مناسب به فروش رسانده و کشاورزان و صنعت‌کاران نیازمند به آب، در بازار شفاف و اقتصادی ایجاد شده، آب مورد نیاز خود را با قیمت مورد توافق تهیه می‌کنند.

* دانشجوی دکتری اقتصاد